

Ένα βιβλίο που αναδεικνύει τη διαχρονική σκληρότητα των ανθρώπων απέναντι στους συνανθρώπους τους

Η Κλαίρη Θεοδώρου: “Η αποικία της λήθης” – Ένα βιβλίο που αναδεικνύει τη διαχρονική σκληρότητα των ανθρώπων απέναντι στους συνανθρώπους τους

Δημοσιεύτηκε από: [e-ptolemeos team](#) σε [Τοπική Επικαιρότητα](#) 22/03/2017

Μ’ ένα θέμα που για πολλά χρόνια αποτέλεσε ταμπού για την ελληνική κοινωνία και πολλές πτυχές του παραμένουν ακόμα και σήμερα άγνωστες καταπιάνεται στο τελευταίο βιβλίο της η συγγραφέας Κλαίρη Θεοδώρου. “Η αποικία της λήθης” που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ, μας γυρνάει στην ξεχασμένη σήμερα Λέρο που όμως για πολλά χρόνια συγκέντρωνε συνανθρώπους μας ψυχικά ασθενείς, που στην ουσία “κρυβόταν” σ’ αυτό το μικρό και απομακρυσμένο νησί.

Το βιβλίο ξεκινά το 1975. μ’ ένα αρματαγωγό του Πολεμικού Ναυτικού να προσεγγίζει το λιμάνι της Λέρου. Μέσα του, δεμένοι χειροπόδαρα, άντρες και γυναίκες, επιβάτες σε ένα ταξίδι χωρίς επιστροφή με προορισμό την «Αποικία»,

όπως αποκαλούν οι ντόπιοι το ίδρυμα, που, παρά την αποστροφή που τους προκαλεί, τους εξασφαλίζει το ψωμί τους.

Ανάμεσα στα ανθρώπινα ράκη που καταφθάνουν στο νησί είναι και ο δεκαεξάχρονος Άλκης. Ο δικός του εγκλεισμός όμως, όπως και κάποιων άλλων που νοσηλεύονται στη Λέρο, ουδεμία σχέση έχει με κάποια ψυχική ασθένεια. Οικογενειακά μυστικά που δεν μπορούν να βγουν στο φως της συντηρητικής κοινωνίας, ανίερα ερωτικά πάθη και αναπηρίες κάθε μορφής θάβονται εκεί μια για πάντα. Άνθρωποι ξεγραμμένοι, με το κλειδί της τύχης τους πεταμένο στα αζήτητα, καλούνται να συμβιώσουν σε ένα περιβάλλον εχθρικό και τρομακτικό συνάμα.

Χρόνια αργότερα, η νεαρή Έλλη προσπαθεί απεγνωσμένα να ξεδιαλύνει το θολό παρελθόν της οικογένειάς της. Εγκλωβισμένη σε έναν κυκεώνα σκοτεινών μυστικών, αμφιταλαντεύεται μεταξύ αλήθειας και ψέματος, έρωτα και απελπισίας. Η Έλλη παλεύει να καταλάβει, να συγχωρέσει, να προχωρήσει. Μονάχα όμως η αλήθεια, όσο σκληρή κι αν είναι, μπορεί να της χαρίσει μια φυσιολογική ζωή. Γιατί είναι πολύ άσχημο να μην έχει κανείς μέλλον, είναι όμως κυριολεκτικά αφόρητο το να μην έχει παρελθόν

Κ. Θεοδώρου: Το θέμα του βιβλίου μ' απασχολούσε χρόνια.

Το θέμα του βιβλίου προκαλεί αμέσως το ενδιαφέρον, οπότε εξίσου ενδιαφέρουσα μπορεί να είναι και μια συζήτηση με την ίδια τη συγγραφέα για τα πώς και τα γιατί της σύνθεσης μιας ιστορίας που φυσικά πρόκειται για μυθοπλασία, ωστόσο έχει ένα στέρεο ιστορικό υπόβαθρο και μια εμφανή προσπάθεια ανάδειξης των ιδιαίτερα δύσκολων στιγμών που έζησαν κάποτε κάποιοι συνάνθρωποι μας.

Ερώτηση: Στο βιβλίο σας “Η αποικία της λήθης” καταπιάνεστε μ' ένα θέμα που ακόμα και σήμερα παραμένει σε μεγάλο βαθμό ανεξερευνητό και άγνωστο για πολλούς. Τι ήταν εκείνο που σας ώθησε; Η γοητεία της αποκάλυψης ενός νησιού-κολαστηρίου των ανθρώπινων ψυχών ή η διαχρονική σκληρότητα των ίδιων των ανθρώπων απέναντι στους συνανθρώπους τους, ακόμα και αν αυτοί είναι πολύ κοντινοί τους;

Απάντηση: Ήταν πολλά τα ερεθίσματα εκείνα που συντέλεσαν στο να γεννηθεί η ιστορία της “Αποικίας της Λήθης” μέσα μου. Καθοριστικό ρόλο έπαιξε βέβαια η ίδια η ύπαρξη του Ψυχιατρείου – γοήτευσε τη φαντασία μου από την πρώτη κιόλας φορά που επισκέφτηκα τη Λέρο στα δεκαοχτώ μου χρόνια – όπως και όλες οι σχετικές ιστορίες που συνέλεξα στη συνέχεια. Αυτό όμως που πραγματικά με συγκλόνισε και που αποτέλεσε και την αφετηρία του συγκεκριμένου έργου, ήταν το γεγονός, ότι συχνά κατέληγαν στην “Αποικία Ψυχασθενών Λέρου”, όπως ήταν η πρώτη ονομασία του θεραπευτηρίου, άτομα που δεν είχαν καμία ψυχική ασθένεια. Επρόκειτο στην ουσία για περιπτώσεις που η ίδια η οικογένεια τους ήθελε να “εξαφανίσει”, κυρίως προκειμένου να αποφύγει τον κοινωνικό στιγματισμό και την ντροπή που της προκαλούσαν. Κατέληγαν λοιπόν στη Λέρο άτομα με πολύ σοβαρά οικογενειακά μυστικά, νέοι με παραβατική συμπεριφορά, όπως ναρκομανείς ή κλεφτρόνια, άνθρωποι με βαριά σωματική αναπηρία ακόμα και κάποιοι, που έπρεπε να εκδιωχθούν λόγω κληρονομικών διαφορών. Εύκολα εξασφαλιζόνταν τα απαραίτητα πλαστά χαρτιά που αποτελούσαν εισιτήριο χωρίς επιστροφή σε αυτό το κολαστήριο. Και ναι, η διαχρονική σκληρότητα των ανθρώπων απέναντι στους συνανθρώπους τους, ακόμα και στους πιο κοντινούς τους, είναι ένα στοιχείο που δεν μπορεί να αφήνει κανέναν πιστεύω ασυγκίνητο.

Ερώτηση: Οι ντόπιοι αποκαλούν το ψυχιατρικό ίδρυμα της Λέρου “Αποικία” και μιλούν με κάποια αποστροφή γι' αυτό, αν και τους εξασφαλίζει τα προς το ζειν. Είναι μια αντίφαση... λογική όσο και ανθρώπινη, που τη βλέπετε και σε πολλές άλλες περιπτώσεις και σήμερα και μέσω του έργου σας θελήσατε να μας την υπενθυμίσετε;

Απάντηση: Η ζωή και η καθημερινότητα μας είναι γεμάτη τέτοιου τύπου αντιφάσεις. Πολλές φορές κάνουμε πράγματα για τα οποία βαρυνγκωμούμε, στην ουσία όμως μας είναι απαραίτητα τόσο για να εξασφαλίσουμε τα προς το ζην όσο και για να καθορίσουμε τη θέση μας μέσα στο κοινωνικό σύνολο. Δεν νομίζω λοιπόν πως θα έπρεπε κανείς να “κατηγορήσει” τους κατοίκους της Λέρου, που μπήκαν σε αυτή την τόσο ψυχοφθόρα και για τους ίδιους διαδικασία, προκειμένου να εξασφαλίσουν ένα πιάτο φαγητό στο οικογενειακό τους τραπέζι. Η ευθύνη για όσα συνέβησαν στη Λέρο βαρύνει κατά την άποψη μου τους αρμόδιους του τότε εθνικού συστήματος υγείας, που θέλησαν να μεταφέρουν το πρόβλημα κάπου που δεν θα αφορούσε και δεν θα απασχολούσε πια τους ίδιους, αποδεικνύοντας για άλλη μια φορά τις έντονες τάσεις στρουθοκαμηλισμού τους.

Η αλήθεια πρέπει κι αξίζει να λέγεται.

Ερώτηση: Το θέμα του βιβλίου σας είναι αντικειμενικά σκληρό. Προβληματιστήκατε κατά τη διάρκεια της συγγραφής του για το αν θα έπρεπε να το... στρογγυλέψετε κάπως;

Απάντηση: Όχι. Θεωρώ πως όταν αντιμετωπίζεις τόσο το θέμα που προσεγγίζεις όσο και το κοινό στο οποίο απευθύνεσαι με τον απαραίτητο σεβασμό, δεν χρειάζεται να “στρογγυλέψεις” τίποτα. Η αλήθεια πρέπει κι αξίζει να λέγεται, ακόμα και αν δεν είναι πάντα ευχάριστη.

Ερώτηση: Το χτίσιμο ενός ιστορικού μυθιστορήματος έχει πάντα το ρίσκο της αναπαράστασης μιας εποχής που η/ο συγγραφέας το πιθανότερο είναι πως δεν έχει ζήσει. Ήταν κάτι που σας προβληματίσε και με ποιο τρόπο αντιμετωπίσατε αυτό το καίριο για το βιβλίο σας ζήτημα;

Απάντηση: Να ξεκινήσω λέγοντας πως δεν θεωρώ σε καμία περίπτωση το βιβλίο μου ιστορικό μυθιστόρημα, καθότι όλη η ιστορία, τόσο τα πρόσωπα όσο και τα γεγονότα που περιγράφονται, είναι καθαρά μυθοπλασία. Σαφέστατα βέβαια η υπόθεση της “Αποικίας της Λήθης” πατάει σε συγκεκριμένα και αληθινά ιστορικά στοιχεία και δεδομένα, κυρίως ως προς τις συνθήκες και τον τρόπο λειτουργίας του Κρατικού Θεραπευτηρίου Λέρου. Χρειάστηκε πολύ προσεχτική έρευνα γι’ αυτό, καθότι ήταν πολύ σημαντικό για μένα να είναι σωστά τα ιστορικά στοιχεία, καθώς και οι λεπτομέρειες στους τόπους και στην καθημερινότητα της κάθε χρονικής περιόδου που αναφέρεται στο κείμενο. Βασίστηκα σε προσωπικές μαρτυρίες, στοιχεία που βρήκα στο διαδίκτυο, σε ιστορικά αρχεία, καθώς και στα ντοκιμαντέρ που έχουν γυριστεί κατά καιρούς για τη Λέρο και το Κρατικό Θεραπευτήριο. Προσπάθησα να διατηρήσω μια αντικειμενική, αμερόληπτη στάση και να αποφύγω τις εύκολες λύσεις και τις «κακοτοπιές», πράγμα που δεν ήταν πάντα εύκολο, αφού πολλές από τις πληροφορίες που συγκέντρωσα ήταν μεταξύ τους αντικρουόμενες. Νομίζω όμως ότι στο τέλος κατάφερα να αποτυπώσω στις σελίδες μου την αλήθεια σχετικά με την πορεία του Κρατικού Θεραπευτηρίου Λέρου στο πέρασμα του χρόνου και να «παντρέψω» την ιστορία αυτή με τη δική μου, με την ιστορία δηλαδή της Έλλης και της οικογένειάς της.

Ερώτηση: Πολλές φορές οι αναγνώστες ταυτίζουν τα μυθιστορηματικά πρόσωπα με τους δημιουργούς τους. Εσείς με ποιόν ή ποιιά απ’ τους ήρωες σας αισθάνεστε πιο κοντά;

Απάντηση: Αγαπώ όλους τους ήρωες μου και όλοι έχουν στοιχεία δικά μου, άλλοτε περισσότερο και άλλοτε λιγότερο εμφανή. Στο συγκεκριμένο βιβλίο ταυτίστηκα περισσότερο με την Έλλη, τη νεαρή κοπέλα που προσπαθεί να ξεδιαλύνει το μυστήριο που αμαυρώνει το παρελθόν της οικογένειάς της, προκειμένου να μπορέσει να πατήσει στα πόδια της και να χτίσει το μέλλον της σε γερές βάσεις. Η Έλλη άλλωστε είναι η μόνη στην ιστορία αυτή, που είναι εντελώς αθώα, που δεν έχει φταίξει σε τίποτα και που “πληρώνει” στην ουσία αμαρτίες τρίτων.

Ποια είναι η Κλαίρη Θεοδώρου

Γεννήθηκε στην Ελλάδα και πέρασε τα πρώτα παιδικά της χρόνια στη Γερμανία. Απόφοιτος του Τμήματος Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής Αθηνών, έχει πραγματοποιήσει μεταπτυχιακές σπουδές στη Διδακτική Ξένων Γλωσσών και την Εκπαιδευτική Αξιολόγηση. Επίσης έχει σπουδάσει φωτογραφία κι εργάστηκε ως φωτογράφος και συντάκτρια σε ελληνικά περιοδικά. Σήμερα εργάζεται σε σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ενώ παράλληλα ασχολείται με την καλλιτεχνική φωτογραφία, συμμετέχοντας σε ατομικές και ομαδικές εκθέσεις. Η Αποικία της Λήθης είναι το τρίτο μυθιστόρημά της. Κυκλοφορούν επίσης τα βιβλία της Salvadera και Globus.